

ненасильницький характер. Кіберзлочинці не можуть адекватно оцінити масштаби завданої ними шкоди, а відчуття задоволення від успішного здійснення задуманого спонукають до наступних протиправних дій. Крім того, на кіберзлочинця істотний вплив мають суб'єктивні психологічні фактори: впевненість у високому рівні своїх знань та вмінь або, навіть, власної геніальності, змушує їх вірити у безкарність своїх вчинків.

Таким чином, комп'ютерні технології стали поживним середовищем для розвитку кримінальних відносин, але незважаючи на свою специфіку, вони відтворюють реальні соціальні відносини, хоча і у специфічній формі.

Скрипльова Т., психолог відділення
психологічного забезпечення відділу
кадрового забезпечення Національної
академії внутрішніх справ

КРИМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ТРИВОЖНОСТІ

В сучасній психології науковці стверджують, що злочинна поведінка деяких осіб визначається несприятливими умовами формування і розвитку їх особистості в дитинстві у батьківській родині. Ці умови, в основному, полягають у психічній депривації дитини та її емоційному нехтуванню матір'ю і батьком [3, с. 145]. В подальшому це призводить до виникнення незворотних психологічних особливостей: загальної невпевненості індивіда в житті, відчутті невизначеності свого соціального статусу або тривожних очікуваннях негативного впливу навколишнього середовища. Саме знехтування створює в дитини повністю неусвідомлюваний страх смерті. Таким чином, він обумовлює високу тривожність індивіда, яка долається шляхом вчинення агресивних дій, що носять характер захисту від зовнішньої агресії. У цьому і полягає особистісний сенс більшості насильницьких злочинів. Не стає винятком і значна

частина гвалтувань, мотивація яких також може полягати у ствердженні себе як біологічної істоти. Тривожність породжує загальну невпевненість людини у своєму соціальному існуванні, місці в житті, у своїй соціальній визначеності, а також створює відчуття загрози [4, с. 206].

В психології під *тривогою* розуміють емоційний стан, виникаючий в ситуаціях невизначеної небезпеки і який проявляється в очікуванні неблагополучного розвитку подій. На відміну від страху, який являє собою реакцію на конкретну загрозу, тривожність являє собою генералізований, дифузний або безпредметний страх. Вона часто обумовлена *неусвідомленістю джерела* небезпеки. Тривога може проявлятися як відчуття безпорадності, невпевненості в собі та безсилля перед зовнішніми чинниками.

Тривожність зазвичай підвищена при нервово-психічних, важких соматичних захворюваннях, а також у здорових людей, що переживають наслідки психотравми та в осіб із поведінкою, що відхиляється від норми. В цілому тривожність є проявом суб'єктивного неблагополуччя особистості [4, с. 212]. Тривога і тривожність можуть бути розглянуті в аспекті стресу. Встановлено, що стресогенні впливи швидше, ніж у здорових, викликають антигромадські вчинки у осіб із психічними аномаліями, оскільки їх адаптаційні можливості нижче. Тривога і тривожність спостерігаються в рамках більшості психіатричних синдромів: в астенічному, депресивному, деперсоналізаційному розладі, розгубленості, синдромі рухових розладів, а також у ряді негативних психопатологічних синдромів.

У зв'язку з цим є небезпідставною гіпотеза, що порушення психіки породжують відчуття суб'єктивної дезадаптованості, підвищені, в порівнянні із здоровими, переживання страху, невпевненості, безпорадності, уразливості. Це іноді викликає відхід "в себе", або із суспільства, від людей (відбувається заміщення традиційної життєдіяльності, переорієнтування на діяльність, націлену лише на власне фізичне або психічне

удосконалення. При цьому гіперкомпенсаторним стає захоплення оздоровчими заходами, так звана "параноя здоров'я", сексуальними взаємодіями, так званий "пошук і лов оргазму", власною зовнішністю, якістю відпочинку і способами розслаблення) [3, с. 147], або захист у вигляді агресії.

Однією з причин злочинної поведінки може бути те, що вона детермінована несприятливими умовами формування і розвитку особистості в дитинстві, в батьківській родині. Дослідження тривожності у злочинців, здійснене за допомогою методики Спілбергера, показало, що у злодіїв тривожність носить рівний характер. Це дозволяє багатьом з них постійно відчувати небезпеку, бути готовим до неї. У вбивць тривожність носить характер спалахів, має стрибкоподібну форму, актуалізується в певних, часто травмуючих ситуаціях, що призводить до дезорганізації поведінки [1, с.98].

В Україні вже тривалий час існує безліч об'єктивних факторів, що формують високий рівень тривожності у населення:

- значне розшарування суспільства за рівнем матеріальної забезпеченості, обсягу і якості доступних соціальних послуг;
- втрата людьми звичних життєвих орієнтирів та ідеологічних цінностей, послаблення внаслідок цього родинних, сімейних, ділових та інших зв'язків, соціального контролю;

Комплексна й тривала дія цих та інших факторів зумовлює високу нервово-психічну напругу, яка залежно від індивідуальних особливостей людини, рівня її особистісної сформованості здатна викликати різної міри негативні прояви в її психіці.

Тому актуальність висвітленої у статті теми в наш час є дуже актуальною серед спеціалістів. Необхідне поглиблення теоретичних уявлень про природу такого психічного явища як тривожність. Це дасть змогу науково обґрунтувати заходи щодо вдосконалення психологічної корекції, профілактики й попередження нервово-психічних розладів та пов'язаних з ними відхилень у поведінці.

Список використаних джерел

1. Антонян Ю.М., Бородин С.В. Преступность и психические аномалии. – М.: Наука, 1987. – 205 с.
2. Балабанова Л.М. Судова патопсихологія. – Д.: Сталкер, 1998. – 432 с.
3. Буянов М.И. Ребёнок из неблагополучной семьи: Записки детского психиатра. – М.: Просвещение, 1988. – 207 с.
4. Нуллер Ю.Л. Международная классификация болезней. Классификация психических и поведенческих расстройств. – СПб., 1994. – 300 с.
5. Курнатов А.Б. Как избавиться от тревоги, депрессии и раздражительности. – СПб., Нева, 2003, – 416 с.

Стрижак О.Г., студентка навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ;
Хохліна О.П., професор кафедри психології та педагогіки навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, доктор психологічних наук, професор

ДО ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПРАВООХОРОНЦЯ

Однією з найбільш актуальних наукових проблем є проблема збереження психологічного здоров'я працівників, діяльність яких здійснюється в екстремальних умовах, призводить до емоційного вигорання, професійної деформації. До такої діяльності належить і діяльність юриста, зокрема правоохоронна діяльність. На основі теоретичного дослідження проблеми, в результаті вивчення праць таких вчених, як Д.О.Александров, В.Г.Андросюк, Л.І.Казміренко,